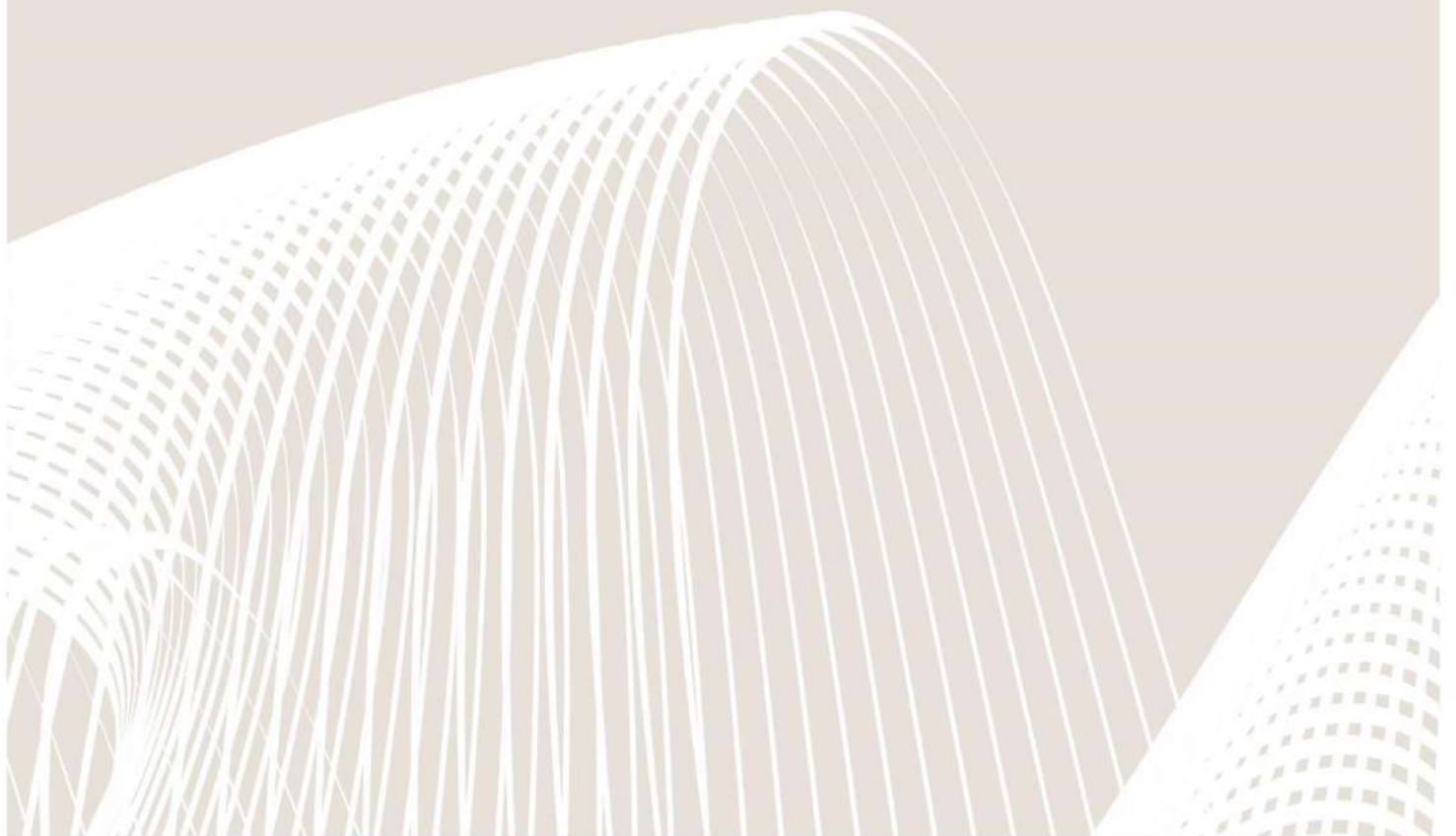

Rapport

Visjoner for næringsutvikling i forbindelse med Rogfast

Oppdragsgiver: Kvitsøy kommune
Stavanger, 22. april 2014

Oppsummering og tilråding

Kvitsøy kommune står overfor store endringer. Kommunen vil bli landfast i løpet av en ti-års periode som følge av byggingen av veiforbindelse under Boknafjorden. Som en del av denne utbyggingen vil det bli bygget en tunnel med et løp på rundt fire kilometer opp til Kvitsøy. Anleggsstart for Rogfast tunnelen forventes å skje i 2016 og åpning av tunnelen planlegges for 2023.

I forbindelse med byggingen av tunnelen fra Kvitsøy, vil det bli løse masser tilgjengelig, anslagsvis ca 1,6 mill m³.- Det er foreslått å benytte disse massene til å utvide landarealet på Kråggøy mot nord. Dette åpner muligheter for tilretteleggingen av nye næringsarealer. Behovet for næringsarealer i Kvitsøy kommune vil vokse i årene fremover. Det vil samtidig bære en god, rasjonell og miljøvennlig bruk av overskuddsmasse fra Rogfast tunellen.

Det er utarbeidet flere mulighetsstudier for utnyttelsen av et slikt område til næringsmessige aktiviteter og det er også gjennomført fremtidsverksted. For øyeblikket pågår utredningsprogrammet for en ny områdeplan for Krogøy og Hestholmen. Planen skal legge til rette for en helhetlig og bærekraftig utvikling av de to øyene med fremtidsrettet og klimavennlig utvikling av næring, havnearealer, offentlige funksjoner, områder for friluftsliv og rekreasjon, LNF og mulige fremtidige boligområder.

På kort og mellomlang sikt så vil det være naturlig å se aktiviteter på Krogøy knyttet til byggingen av Rogfast tunellen. Bygningene i det tidligere Nordkring anlegget og tilstøtende områder kan utnyttes til anleggskontor, støttefunksjoner til tunneldriften og mellomlagring av masser. Noen tilknyttede aktiviteter (ekspansjon av virksomheter som allerede er på Kvitsøy) er også identifisert. Vi anbefaler at det igangsettes samtaler med potensielle aktører om fremleie av fasiliteter og arealer.

Det er vår klare mening at Nordkring anlegget (eller deler av anlegget) ikke bør videreselges på kort eller mellomlang sikt, da dette vil vesentlig redusere fleksibiliteten for utviklingen av Krogøy i et langsiktig perspektiv. Vi anbefaler at det i stedet satses på leieavtaler av kortere eller mellomlang varighet, gjerne knyttet opp mot opsjonsavtaler om fremtidig kjøp.

På lenger sikt er det mulig å arbeide med fokusert og målrettet mot utvalgte næringer som passer på Kvitsøy. Fra naturens side er Kvitsøy strategisk godt plassert spesielt for fire grupper av næringsaktiviteter:

- Virksomheter innen marin oppdrett av skalldyr, fisk og andre marine ressurser som for eksempel i en fremtidsrettet AkvaPark
- Virksomheter innen sjøfartslogistikk og beredskap

- Virksomheter som støtter opp om drift og vedlikeholds oppgaver knyttet til produksjonsfasiliteter under vann for olje- og gass, offshore flytende vindmølleparker og offshore rigger for fiskeoppdrett
- Virksomheter innen tematisk turisme og opplevelsesreiser, gjerne i tilknytninger til områder utnyttet til bolig- og fritidsformål

Ovenstående næringer har et stort fremtidig utviklingspotensial. Nye næringsområder på Krogøy vil ligge godt plassert for å kunne betjene disse. Dette vil kunne skape betydelig aktivitet lokalt og regionalt. Vi mener det i et samfunnsmessig perspektiv er viktig å tenke langsiktig og være i forkant av denne utviklingen. Det vil etter vår mening være til samfunnsmessig nytte å tenke på opparbeidelsen av så store arealer som praktisk mulig når en først har muligheten til det. Det kommer kun en sjanse til å gjøre dette og det er i et 50 – 100 års perspektiv.

Det pågår arbeid med områdeplan for Krågøy og Hestholmen. En rekke hensyn skal tas i planarbeidet. Vi anbefaler at det i planleggingsarbeidet skapes gode grenselinjer mellom aktiviteter knyttet til næring og aktiviteter knyttet til bolig, fritid. Vi mener det kan legges til rette for gode samspill men at for tett samlokalisering og sammenblanding kan være uheldig på lang sikt og kan i verste tilfelle danne grunnlag for konfliktsituasjoner.

Vi anbefaler at det som en del av planarbeidet settes tydelige geografiske avgrensninger av næringsområder. Med utgangspunkt i et klart definert område for næringsmessige aktiviteter samt mulighetene til å utvikle fremtidsrettet næringsaktivitet, anbefaler vi at det igangsettes et arbeid for å utvikle en visjon med tilhørende illustrasjoner av det fremtidige næringsområde på Krogøy. Erfaringsvis er det et langsiktig løp å skape et attraktivt næringsområde og å tiltrekke de mest ønskede bedriftene.

Innhold

1. Innhold

1.	Innledning	5
2.	Nåværende område og fasiliteter.....	5
3.	Føringer og planer for utvikling av området	6
3.1.	Regionale føringer	6
3.2.	Kommunale føringer	7
4.	Avklaringer i forhold til Rogfast	8

5.	Eksisterende næringer og virksomheter	8
5.1.	Næringsstruktur på Kvitsøy	8
5.2.	Interesse for ekspansjon og/eller flytting	11
6.	Muligheter på kort sikt - tidligere Nordkring anlegg	12
7.	Muligheter for arealutnyttelse på mellomlang sikt	13
8.	Muligheter for næringsutvikling og etableringen av nye næringer på lang sikt ...	13
8.1.	Marin virksomhet	14
8.2.	Sjøfartslogistikk	16
8.3.	Maritim og industriell virksomhet	18
8.4.	Reiseliv og opplevelser	19
9.	Kilder:	20

1. Innledning

Kvitsøy kommune er en grønn og frodig øygruppe lokalisert vest for Stavanger i munningen av Boknafjorden. Øygruppen er sentralt beliggende midt i den sterkt trafikkerte skipsleden til Stavanger og Ryfylke. Kvitsøy er med sine 6,2 km² landets minste kommune. Øygruppen har rundt 540 innbyggere og om lag 120 av disse pendler i forbindelse med jobb. Frem til nå har transporten foregått med ferge.

Kvitsøy kommune står overfor store endringer. Kommunen vil bli landfast i løpet av en ti-års periode da det er vedtatt at veiforbindelsen under Boknafjorden skal bygges. Rogfast tunnelen skal gå fra Harestad i Randaberg kommune til Arsvågen i Bokn kommune. Den vil bli bygd med to løp og til sammen fire felt. Tunnelen vil bli rundt 25.5 km lang og vil bli verdens lengste undersjøiske vegtunnel. Det laveste punktet i tunnelen vil ligge på om lag 385 meter under havoverflaten.

I tillegg blir det bygget en tunnel med et løp på rundt fire kilometer opp til Kvitsøy. Tunnelen vil munne ut på Krossøy. Planarbeidet pågår for øyeblikket. Anleggsstart for Rogfast tunnelen forventes å skje i 2016. Vi forstår at tunnelinnslag vil pågå tre steder samtidig – Harestad, Kvitsøy og Arsvågen. Åpning av tunnelen planlegges for 2023.

I forbindelse med drivingen av tunnelen fra Kvitsøy, vil det bli tilgjengelig løse masser, anslått til ca 1,6 mill m³. Det er foreslått å benytte disse massene til å utvide landarealet på Krågøy mot nord. COWI har gjennomført en mulighetsstudie for Krågøy på oppdrag fra Vegvesenet. Studien beskriver en mulig fremtidig utvikling av Krågøy med havneareal, næring, friluftsliv, bolig og offentlig virksomhet.

Kvitsøy kommune er blitt tildelt midler gjennom lokalsamfunnsutviklingsprogrammet LUK småkommuneprogrammet (for kommuner med mindre enn 2000 innbyggere) til næringsutvikling over en 5-års periode. Kvitsøy kommune ønsker å disponere noen av disse midler til å belyse utfordringer og muligheter. iPAX ble forespurt om å bidra til dette. Denne rapporten oppsummerer prosjektarbeidet.

Prosjektet ble startet opp i november 2013 og ble avsluttet i mars 2014. Styringsgruppen bestod av Formannskapet i Kvitsøy kommune samt rådmann Andreas Polster.

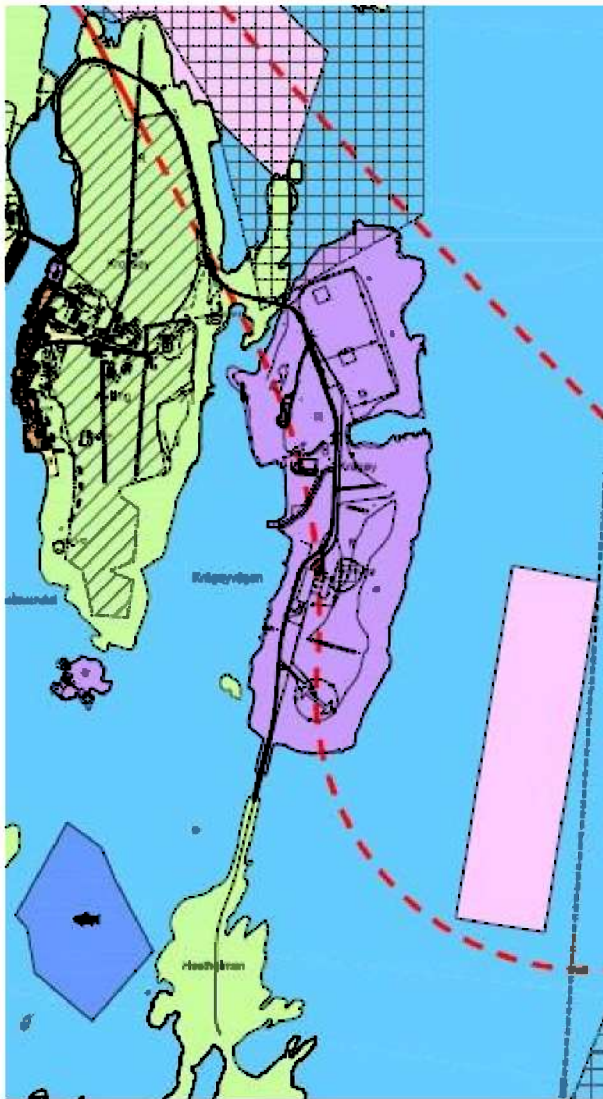
Prosjektgruppen bestod av Per Møller-Pedersen og Anne Solheim. Sistnevnte var prosjektmedarbeider i den første delen av prosjektet.

2. Nåværende område og fasiliteter

Krogøy er den østligste øy i Kvitsøy kommune. Den er forbundet i sør med Hestholmen med en fylling og bru. Et trangt sund med en bru over skiller Krogøy fra Krossøy i nordøst. Krogøy er i dag regulert til offentlig eller privat tjenesteyting. Hestholmen er regulert til landbruk, natur og friluftsområde.

Krogøy var hjemstedet til Nordkring, senderanlegget for mellom- og kortbølgeradio.

Anlegget er nå nedlagt, sendemastene er fjernet og det tekniske utstyr er flyttet vekk.

Kvitsøy

Bygningene står igjen og de omfatter følgende:

- Et hovedbygg med en østre og vestre del. Den østre delen inneholder kontorer, verksteder, oppholdsrom, møterom, kjøkken, garderobe, trimrom, hvilerom og toaletter. Den vestre delen inneholder tekniske rom som tidligere inneholdt sendestasjon. Det er dessuten en mindre kjeller som stort sett inneholder ventilasjons og varmeanlegg. I tillegg er det en loftsetasje som er tilrettelagt for ventilasjonsanlegg. Hovedbygget er oppført i betong.
- Et hybelhus med 10 hybler, kjøkken og oppholdsrom
- Et garasjeanlegg med 3 garasjer
- Et verkstedsbygg med verksteder i hovedetasjen og en mindre andre etasje med oppholdsrom, kjøkken og garderobe

kommune har overtatt bygningene og tomten til Nordkring. Bygningene er for tiden ikke i bruk. Det pågår på nåværende tidspunkt en opprydding i eiendomsforhold og betalingen for bygningsmassen ventes

å skje i september 2014.

3. Føringer og planer

3.1. Regionale føringer

Regionalplan for næringsutvikling i Rogaland 2011-2020 legger noen føringer for det fremtidige næringsliv. Blant annet skal Rogaland ha bærekraftige naturbaserte næringer. Det er viktig å ta vare på landskapet, det marine nærmiljø og den jorda "me potla og græve" i!

I regionalplanen legges det opp til en miljøvennlig transport av folk og fe, produkter og tjenester. Det legges også opp til en åpenhet for satsing på nye næringsklynger, teknologier og måter å løse oppgaver på. Det er et mål at Rogaland har tilstrekkelig med godt tilrettelagte næringsarealer.

Når det gjelder den marine sektoren så legges det vekt på å øke andelen av verdiskaping på sjømat innenlands. Det legges opp til å ivareta og sikre produksjonsgrunnlaget for den blå og den grønne åkeren, blant annet ved å utforme regionale strategier/handlingsplaner innenfor områder som ikke er dekket i eksisterende planer, for eksempel sjømat. Målet er å skape vekst i bærekraftig sjømatproduksjon som leder til økt verdiskaping.

Fylkesplanen for oppdrett konkluderer med at det er ønskelig å flytte eksisterende anlegg fra indre fjordområder, som i Boknafjorden, ut mot de ytre fjordområdene i fylket.

3.2. Kommunale føringer

I kommuneplanen er det skrevet at Kvitsøys særpreget og kvaliteter som bærekraftig og levende kystsamfunn skal bevares, og samfunnsutviklingen i fremtiden skal skje med sterk grad av lokal styring og medvirkning.

Behovet for næringsarealer i Kvitsøy kommune vil vokse i årene fremover. Kommunen ønsker derfor å være proaktiv i forhold til tilrettelegging av nye næringsarealer. Den fremtidige utviklingen av Krågøy og Hestholmen med utfylling i sjø mot nord, åpner muligheter for dette. Det vil samtidig bære en god, rasjonell og miljøvennlig bruk av overskuddsmasse fra Rogfast tunnelen.

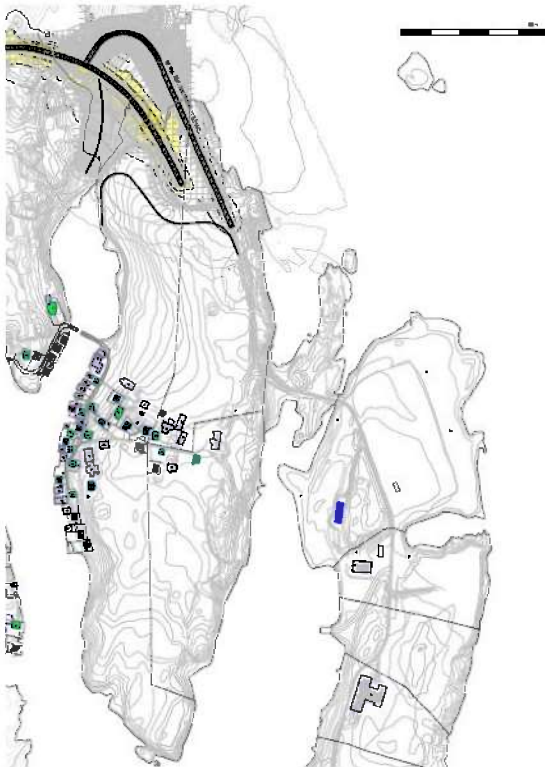
Planene skal legge tilrettelegge for en helhetlig og bærekraftig utvikling av Krågøy med fremtidsrettet og klimavennlig utvikling av næring, havnearealer, offentlige funksjoner, områder for friluftsliv og rekreasjon, LNF og mulige fremtidige boligområder.

Nye bygg og landbaserte installasjoner skal integreres i landskapet. Formål som er ønskelig innenfor planområdet er landbasert marine formål, kaianlegg, beredskap, kunnskapsbedrifter, aktivitetsanlegg, funksjonsblanding av service, næring og fremtidig bolig / fritidsbolig, småbåthavn, badebukt og friområde (LNF).

I den eksisterende kommunedelplan fra 2009 er det vedtatt at overskuddsmasser skal benyttes til nye arealer i sjøen, at hoveddeponiområdet skal være nord for Krogøy samt at andre mindre deponiområder kan vurderes. Kommunedelplanen understreker at det skal tas hensyn til fremtidig bruk, tilpasning til eksisterende landskap og sikring av vanngjennomstrømming.

4. Avklaringer i forhold til Rogfast

Rogfast tunnelen skal gå fra Harestad i Randaberg kommune til Arsvågen i Bokn kommune. Den vil bli bygd med to løp og til sammen fire felt. Tunnelen vil bli rundt 25.5 km lang og vil bli verdens lengste undersjøiske vegtunnel. Laveste punktet i tunnelen vil ligge på om lag 385 meter under havoverflaten.

Rogfast forbindelsen vil få et sideløp som kommer opp på Kvitsøy. Det kommer opp på Krossøy som vist på tegningen til venstre. Det vil bli en avkjørsel som skaper forbindelse med veien til Krogøy.

Enterprisene for tunnelene er nå lyst ut. Det vil bli fire delenterpriser – sidetunnell på Randaberg, tunnell fra Kvitsøy, tunnell fra Randaberg og tunnel fra Bokn.

Når det gjelder tunnelen fra Kvitsøy, så forventes det tilrigging medio 2016 og anleggsstart mot slutten av 2016.

Det ventes at hovedentreprenøren etablerer seg på Kvitsøy på et sted der det er gunstig å komme til med båt.

Hovedentreprenøren vil sannsynligvis ha behov for:

- En mindre kontorbygning
- Rigg og verkstedsområde for maskiner og utstyr
- Relativt stort areal for mellomlagring av stein som skal på lekter til pukkverk på Mekjarvik
- Transport av maskiner og folk til og fra Kvitsøy

5. Eksisterende næringer og virksomheter

5.1. Næringsstruktur på Kvitsøy

Næringslivet på Kvitsøy har tradisjonelt vært basert på fiskeri og landbruk. Disse næringene har etter hvert fått mindre og mindre betydning og i dag har de fleste sitt yrke innen industri og servicenæringer. I det følgende har vi beskrevet de viktigste næringene og virksomhetene i kommunen.

Landbruk. Kvitsøy har begrensede landbruksarealer og den største delen av disse er i bruk som beite. Landbruket spiller i dag en liten rolle når det gjelder sysselsetting og bosetting, men det har en viktig rolle som kulturforvalter.

- Det er bøndene som driver med melkeproduksjon som har størst aktivitet og sysselsetting på gardene.
- Det er også bønder som driver med sau. Kvitsøylam er blitt et innarbeidet begrep for lammekjøttproduksjon.

Fiskeri. Kvitsøy ligger gunstig til i forhold til havets ressurser. I dag er det få aktive fiskere.

- Kystfisket etter makrell, sei, torsk og andre fiskeslag pågår ennå fra Kvitsøy. ○ Hummerfiske har pågått siden 1600-tallet.
- På 1960-tallet vokset rekefisket.

Havbruk og oppdrett. Kvitsøy har gode forhold for havbruk. De viktigste virksomhetene er:

Virksomhet	Aktivitet	Antall ansatte
Grieg Seafood Rogaland avd Kvitsøy	Oppdrett av laks	4
Norwegian Lobster farm	Oppdrett av hummer	2

- Kvitsøy Edelskjell produserer kamskjell og flatøsters

Maritim virksomhet. Losvirksomhet er en tradisjonsrik næring. Maritim virksomhet er lokalisert i Ydstebøhavn og på Vollsøy. De viktigste virksomhetene er:

Virksomhet	Aktivitet	Antall ansatte
Sjøtrafikkavdelingen Rogaland	Kystverkets overvåkningsentral og losformidlingsstasjon	96
Ystebø Marine	Slip og båtbyggeri	5

Industri. Denne virksomheten foregår hovedsakelig på Vollsøy industriområde. De viktigste industrivirksomheter er som følger:

Virksomhet	Aktivitet	Antall ansatte
Nordbø maskin	Anleggsvirksomhet i Randaberg, Sola, Stavanger kommuner	67
Thor Melings trevarefabrikk	Produksjon av spesialdesignede vinduer, dører og trapper	14
Karmsund Maritime Offshore Production	Produksjon av pakninger	4
Ymas	Maskinentreprenørarbeid	

- Flere byggmestre sin virksomhet fra kommunen

Varehandel. Det er få, men viktige handelsaktiviteter på Kvitsøy. Det meste av aktiviteten foregår i Ystebøhavn. De viktigste virksomheter er som følger:

Virksomhet	Aktivitet	Antall ansatte
COOP Økonom SA, Avd 141 COOP marked Kvitsøy	Lokalbutikken som er selve livsnerven i lokalsamfunnet	6
Fru Fryd	Galleri og gavebutikk	2

- SR-Bank har egen avdeling
- Posten har eget kontor
- Kiosk i gjestehavnen
- Salg av fisk og reker på bestilling fra 2 virksomheter

Kultur, reiseliv og opplevelser. Denne er svært begrenset på Kvitsøy. Den viktigste virksomhet er som følger:

Virksomhet	Aktivitet	Antall ansatte
Kristen Nielsen	Turistanlegget på Vollsøy. Kafe som er åpen i sommerhalvåret. Mulighet for utleie av 15 leiligheter	2

- En av bønderne leier ut 3 fritidsboliger

Offentlig virksomhet. Det er den klart største arbeidsgiveren i kommunen. De viktigste avdelingene er som følger:

Virksomhet	Aktivitet	Antall ansatte
Kvitsøy kommune levekår		68
Kvitsøy sykehjem		22
Kvitsøy skole		16
Kvitsøy barnehage		12
Kvitsøy kommune plan og utvikling		11
Kvitsøy kommune forvaltning		9
Kvitsøy kommune renhold		5
Kvitsøy SFO		5
Kvitsøy musikk- og kulturskole		4

Kvitsøy kommune uteseksjon		3
Kvitsøy kommune administrasjon, plan og utvikling		3
Kvitsøy kommune psykisk helse		3

Tjenesteyting. Det er få virksomheter innen forretningsmessig og personlig tjenesteyting. De viktigste er som følger:

Virksomhet	Aktivitet	Antall ansatte
Kvitsøy legekantor	Allmenn legetjeneste	3
Kvitsøy sokn	Religiøs organisasjon	2

5.2. Interesse for ekspansjon og/eller flytting

Vi har hatt samtaler med de viktigste virksomheter for å avklare interesse for ekspansjon / flytting i forbindelse med at nye næringsarealer blir tilgjengelige. Selv om det skjer endring i bemanning, er det vårt inntrykk at det ikke ventes vesentlige endringer i sysselsettingen i disse virksomhetene.

Det er flere virksomheter som melder om et stort behov for næringsareal.

Virksomhet	Syn på arealer	Arealbehov
Nordbø maskin	Eksisterende areal skal konverteres til bolig. Ønsker nytt næringsareal. Har uttrykt interesse for verkstedsbygg, areal og kai på det tidligere Nordkring anlegget	10 mål
Kvitsøy Sjøtjenester (og Kvitsøy Edelskjell)	Begge signaliserer behov for kai, landbase, verksted og	Opp til 10 mål
Ymas	kontor. Kvitsøy Sjøtjenester driver på nåværende tidspunkt fra egen eiendom.	
Norwegian Lobster farm	Anlegg brant ned i 1999. Eventuell gjenoppbygging vil avhenge av Kvitsøy kommune. Har nå hummeroppdrett på Island og i Spania	? 0 mål

Sjøtrafikkavdelingen Rogaland	Kystverket er et offentlig organ og eventuell ekspansjon er politisk styrt. Det foreligger slik vi kjenner til det, ingen planer om ekspansjon på nåværende tidspunkt	0 mål
Thor Melings trevarefabrikk	Har tilstrekkelig tilgang på areal som også vil kunne romme fremtidig ekspansjon.	0 mål
Karmsund Maritime Offshore Production	Har stor tomt som det kan ekspanderes på.	0 mål
Grieg Seafood Rogaland avd Kvitsøy	Har landbase på Stevelsholmen. Produksjon av laks i merder ved Hestholmen Øst. Har søkt om konsesjon for merdanlegg øst for øyen Eime	0 mål
Ystebø Marine	Har ikke signalisert behov for ytterligere areal	0 mål

6. Muligheter på kort sikt - tidligere Nordkring anlegg

Når det gjelder bygninger og omliggende arealer som tidligere tilhørte Norkring, så er det tre potensielle brukere for dette:

1. Midlertidig utnyttelse av lokaliteter forbindelse med byggingen av Rogfast. Behov er beskrevet i kapitel 4.2
2. Ekspansjon eller flytting av eksisterende virksomheter. Behov er beskrevet i kapitel 5.2.
3. Nye næringer og virksomheter. Muligheter er beskrevet i dette kapittel.

Basert på undersøkelsene foretatt i forbindelse med dette prosjektet, så anbefales det følgende:

1. Det ligger i planene til kommunen å erverve eierskap til Norkring anlegget i løpet av 2014. Det er vår klare anbefaling at anlegget (eller deler av anlegget) ikke videreselges på kort eller mellomlang sikt, selv om det er aktører som gjerne kunne tenke seg dette. Vi mener at et eventuelt salg vil vesentlig redusere fleksibiliteten for utnyttelse av Krogøy i et langsiktig perspektiv. Vi anbefaler at det i stedet satses på leieavtaler av kortere eller mellomlang varighet, gjerne knyttet opp mot opsjonsavtaler om kjøp på lenger sikt.
2. Vi anbefaler at det inngås en intensjonsavtale med Vegvesenet om bruk av deler av Nordkring anlegget som anleggskontor for hovedentreprenør. Denne intensjonsavtale kan så gå over til å bli en leieavtale med hovedentreprenør når

kontrakten er tildelt. Hovedentreprenør vil da disponere anlegget i byggeperioden.

3. Vi anbefaler at mulighetene diskuteres om inngåelse av en leieavtale med Nordbø Maskin om disponering av verkstedsbygg, kai og areal. Det kan eventuelt diskuteres mulighet for en opsjon på kjøp av areal og eiendom når byggingen av Rogfast er ferdig.
4. Vi anbefaler også at mulighetene diskuteres om inngåelse av en leieavtale med Ymas og Kvitsøy Sjøtjenester om disponering av kai og plass til verksted og kontor. Det kan eventuelt tilbys en opsjon på kjøp av areal og eiendom når byggingen av Rogfast er ferdig.
5. Vi anbefaler at det legges til rette for nødvendige kaifasiliteter til utbyggingen (lekte for frakt av sprengmasser) og til aktørene som leier seg inn på området. Dette kan eventuelt være en utvidelse av kaien på vestsiden av Krogøy.

7. Muligheter for arealutnyttelse på mellomlang sikt

Dersom de kortsiktige anbefalinger følges, vil Krogøy for en stor del være «låst» så lenge tunnelarbeiderne pågår. Det vil være mellomlagring av den stein som eventuelt skal fraktes til Mekjarvik for knusing og det vil være utfylling i sjøen mot nord. Aktivitetene til Nordbø maskin, Kvitsøy Sjøtjenester og Ymas kan tenkes å være koplet opp mot de øvrige anleggsaktivitetene.

På mellomlang sikt vil store deler av Krogøy nok være opptatt i forbindelse med utbyggingen av Rogfast. Imidlertid kan det være formålstjenlig å se på eventuell utnyttelse av tilgjengelige arealer på Krogøy til første fase av en mulig fremtidig AkvaPark. Det bør derfor tas hensyn til dette i forbindelse med det videre arbeid med rullering av kommuneplanen.

8. Muligheter for næringsutvikling og etableringen av nye næringer på lang sikt

På lang sikt åpner det seg store muligheter for utnyttelse av Krogøy og de nye næringsarealene som er etablert gjennom fylling av overskuddsmasser fra tunellen i sjøen. Etableringer vil kunne begynne når selve drivingen av tunellene er ferdigstilt og en stor del av anleggsmaskinene har forlatt anlegget.

Kvitsøy har noen naturgitte fordeler som det er viktig å ta hensyn til når muligheten for utfylling i sjø og opparbeidelsen av nye næringsarealer foreligger. Det gjelder spesielt forhold i tilknytning til marin virksomhet og til logistikk. Det er fordeler av samfunnsmessig viktighet og vi mener dette bør veie tungt når størrelsen på utfyllingsarealene diskuteres.

Det eksisterende næringsliv på Kvitsøy kan til en viss grad få dekket sitt arealbehov gjennom områdene som tidligere var disponert av NordKring anlegg. Nye næringer vil

måtte komme som følge av etableringer av virksomheter som ikke finnes på Kvitsøy fra før.

Arbeidet med å identifisere de virksomhetene som ønsker å etablere seg på Kvitsøy, kan starte i god tid før ferdigstilling av tunellene. Det er da naturlig å ta hensyn til føringer fra kommunens side. Noen muligheter er reist i mulighetsstudien utarbeidet av Cowi, som spenner opp et bredt lerret.

Kvitsøy har noen naturgitte fortrinn som gjør øygruppen attraktivt for næringsutvikling i et samfunnmessig perspektiv.

8.1. Marin virksomhet

I 2012 ble det satt produksjonsrekord i Norge med 1,3 millioner tonn solgt fisk. Det er en stigning på 15 prosent fra året før. Laks utgjør 93% av den produserte mengden oppdrettsfisk. Andre oppdrettsarter er regnbueørret (5,7%), torsk (0,8%), skalldyr (0,2% eller 2001 tonn) og kveite (0,1%).

Utviklingen innen oppdrett har vært formidabel. Figuren på neste side viser solgt mengde og førstehandsverdi av laks. Mengden er økt 3 ganger siden år 2000. Det er grunn til å tro at produksjonen av sjømat kan økes betydelig i årene fremover. I henhold til Sintef Fiskeri og Havbruk kan produksjonen vokse med 4-6 % i året til 70 milliarder kroner i 2030 og 130 milliarder kroner i 2050. Det vil være fremtidsrettet å ta en posisjon i forhold til oppdrett.

Store deler av Rogalandkysten har gode naturlige forutsetninger for havbruk. Rogaland står i dag for ca 8% av den norske havbruksproduksjonen og er en viktig eksportør av utstyr og kompetanse, spesielt innen forteknologi. Interessen for skjell dyrking og oppdrett av marine arter har vært økende i de siste årene. Skjell dyrking er i startgroppen og har blitt et nasjonalt og regionalt satsningsområde. Det forventes økt produksjon i de kommende årene.

Figur 1. Solgt mengde og førstehåndsverdi av laks

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Når det gjelder lakseoppdrett, så er de naturgitte forholdene rundt Kvitsøy gunstige. Med sin beliggenhet og topografi er vannutskiftningen effektiv. Selv om anleggene er utsatt for strøm og bølger, så er det likevel tilstrekkelig beskyttelse mot vind og bølger sammenlignet med mange andre alternativer.

Store deler av havområdene rundt Kvitsøy ganske grunne. Skjærgården og sjøområdene rundt Kvitsøy er spesielt velegnet som oppvekstområde for hummer, krabbe, kamskjell, østers, reker osv. Vannet er reint med god sirkulasjon. Det er derfor naturlig å tenke seg at de grunne farvannene representerer en ressurs for hummer og skjell produksjon. Det pågår i dag produksjon av kamskjell og hummer på havbeite. De dypere sundene kan brukes til lakseoppdrett.

Dette kan utvikles i kombinasjon med landbasert oppdrett av nye fiske- og skjellsorter samt andre marine ressurser. Havbruk har et stort fremtidspotensial og det er mange arter som kan egne seg for oppdrett i et langsiktig perspektiv. Dette er også i tråd med føringer i Regionalplan for næringsutvikling i Rogaland om en økt satsning på havbruk.

Landbasert og havbasert oppdrett kan kombineres på unike måte slik det er beskrevet i den reviderte havbruksplanen for Kvitsøy. For eksempel er det økende etterspørsel etter større smolt. Til landbasert oppdrett vil det være mulig å hente rent vann med noenlunde jevn temperatur fra dypere områder av Boknafjorden.

Det foreligger planer om etablering av en såkalt AkvaPark MINI i Rogaland innen utgangen av 2015. Deler av det tidligere Nordkring eiendommen kunne være en aktuell lokalitet som en forløper for en større AkvaPark med FoU virksomhet på et senere tidspunkt som eventuelt kan etableres på utfylt område mot nord på Krogøy.

Noen muligheter for fremtidige aktiviteter innen marin virksomhet kan være:

- Oppdrettsanlegg på land i kombinasjon med vekstplasser til sjøs. Arealbehov for årlig produksjon av 2 000 tonn slakteferdig laks helt fra smolte-stadiet, er anslått til ca 7-10 da.
- Oppdrett av hummer, kråkeboller, skalldyr (kamskjell, blåskjell, østers), krebsdyr, abalone og pigghvar
- Ressurscenter for landbasert oppdrett ○ Produksjon av renseskjell og leppefisk ○ Akvakultur – innovasjon og utvikling ○ Nye marine forkluder (plankton, alger) ○ Marine ingredienser til for eksempel næringsmidler, farmasi osv. ○ Produksjon av mikro og makroalger ○ Mottaksanlegg for fisk og skaldyr ○ Torg for fisk og skaldyr

Siden landbasert oppdrett er arealkrevende, så bør det reserveres / tilrettelegges for så store arealer som mulig for å sikre at fremtidsrettede muligheter innen marin virksomhet kan utnyttes, også i et langsiktig perspektiv.

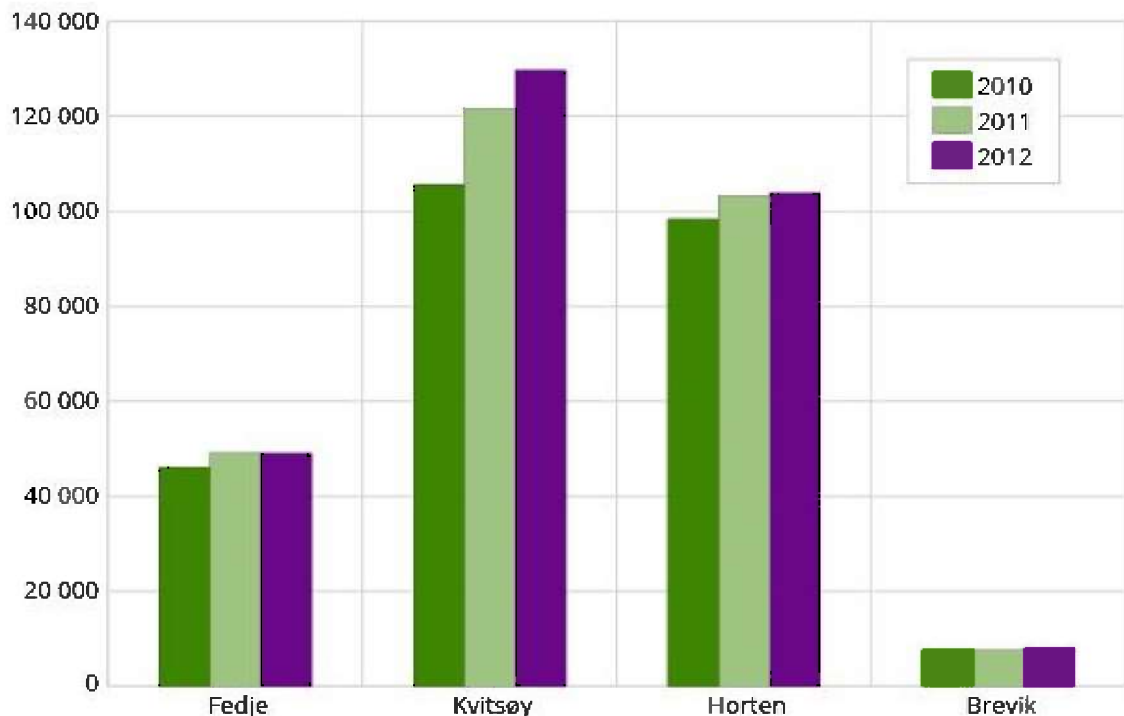
8.2. Sjøfartslogistikk

Kvitsøy ligger midt i en av de mest trafikkerte farvann i Norge. Sjøtrafikken rundt Kvitsøy øker. Kvitsøy sjøtrafikksentral er satt til å overvåke trafikken fra Bømlafjorden i nord til Jærens rev i sør. Sentralen håndterte mer enn 8 000 flere seilingsklareringer i 2012 enn året før, noe som tilsvarer en vekst på 7 prosent. Økningen her kommer hovedsakelig fra 7 000 flere klareringer av passasjerfartøy, men 1 100 flere klareringer for offshoreskip bidro også til den sterke veksten. Blant de øvrige skipstyper var det mindre endringer. Kvitsøy sjøtrafikksentral er klart den største sentral i landet og den som viser størst vekst. Dette er vist i figuren på neste side.

En seilas som krever dokumentert kunnskap om farvann og fartøy, er lospliktig. Losplikten oppfylles ved enten å hyre en los, vise til farledsbevis hos navigatør, eller å søke om dispensasjon hos Kystverket. I 2012 endte tallet lospliktige seilaser langs kysten på over 100 000. Mens sjøtrafikkavdelingene Oslofjorden, Skagerrak og Vestlandet hadde en liten nedgang i antall lospliktige seilaser, var det i Rogaland en økning på over 1 500 fra året før.

Bestilling av los skjer fra Kvitsøy sjøtrafikksentral og losstasjonene ligger i henholdsvis Tananger og Karmøy.

Figur 1. Seilingsklareringer, etter sjøtrafikksentral. 2010-2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Farleden gjennom Skudenesfjorden og Boknafjorden til Stavanger halvøyen, Haugalandet og Ryfylke går like nord for øygruppen. Både sjøtrafikken og losbehovet viser en økning og det er grunn til å tro at økningen vil fortsette. Kvitsøy ligger gunstig til og med rask transport gjennom Rogfast ligger det an til at Kvitsøy vil kunne betjene fartøy som trenger los på en tidseffektiv måte. Maritim logistikk er derfor et felt som det bør satses på i et næringsutviklingsperspektiv og som bør innarbeides i arealmessige betraktninger. Dette er også i tråd med føringer i Regionalplan for næringsutvikling i Rogaland om miljøvennlig transport.

Noen muligheter for fremtidige aktiviteter innen logistikk kan være:

- Beredskapssenter for sjøtrafikk på Vestlandet
- Los- og formidlingssentral
- Beredskapssenter for brannvern knyttet til Rogfast tunnelen

De to første aktiviteter er offentlige aktiviteter og er følgelig styrt derfra. Eventuell lokaliseringssargumentasjon blir derfor politisk.

8.3. Maritim og industriell virksomhet

Kvitsøy ligger nær farleden gjennom Skudenesfjorden og Boknafjorden. Kvitsøy ligger også nært havområdene i Nordsjøen. Ressursene i Nordsjøen danner grunnlaget for aktive næringer som fiskeri, oppdrett og olje- og gass. Disse sektorene har behov for

omfattende støttevirksomhet fra land og et bredt næringsliv er bygget opp rundt dette.

Investeringer innen olje- og gassektoren nådde et rekordhøyt nivå i 2013 og prognoser indikerer et fortsatt høyt investeringsnivå. Behovet for drift og vedlikehold av eldre felt og plattformer øker. Nye olje- og gassressurser utvikles ofte som undervanns satellittløsninger. En del av drift og vedlikeholdet vil være skipsbasert. Disse trenger et støtteapparat på land.

I et lenger perspektiv tegner nye muligheter seg i horisonten. Vindindustrien har beveget seg fra vindmølleparker på land til offshore vindmølleparker på grunt vann. Det pågår omfattende innovasjons- og utviklingsarbeid innen flytende havvindmøller som vil kunne plasseres på større havdyp. Det diskuteres mulige systemer for tildeling av blokkvise vindkraftlisenser på samme måte som tildeling av lisenser for leting og produksjon av olje- og gass. Offshore flytende havvindmøller vil kunne bli en stor industri i fremtiden. De trenger også et betydelig støtteapparat på land.

Det er nylig lansert planer om bygging av flytende og nedsenkbare offshore rigger for fiskeoppdrett; store rigger som vil kunne motstå vind og bølger av betydelig størrelse. Dermed kan fiskeoppdrett foregå på steder med rent vann, god vannsirkulasjon og færre problemer med lakselus. På sikt er det mulig å tenke seg Nordsjøen som en lokalitet for slike anlegg. Disse vil også trenge et støtteapparat på land.

Noen muligheter for fremtidige aktiviteter innen maritim og industriell virksomhet kan være:

- Dyphavn og forskjellige bakenforliggende kaianlegg
- Bedrifter som støtter drift og vedlikehold av produksjonsfasiliteter for undervanns felter (subsea virksomhet med behov for tilgang på kai og tilstøtende arealer)
- Bedrifter som støtter utbygging, drift og vedlikehold av offshore flytende vindmølleparker
- Bedrifter som støtter opp under utbygging, drift og vedlikehold av offshore flytende oppdrettsrigger

8.4. Reiseliv og opplevelser

Når det gjelder reiseliv og opplevelser, så er det mange potensielle kundegrupper – fastboende i regionen, cruiseturister, tilreisende med fly og båt samt turister som kommer for en spesiell opplevelse. Innovasjon Norge fremhever noen reiselivstrender:

- Forbrukerne blir stadig mer profesjonelle
- De søker opplevelser heller enn destinasjoner
- De er vanskeligere å forutse og opptre i ulike roller i ulike situasjoner
- De er alltid på nett og informerer seg selv og andre gjennom sosiale medier.

Norge er ikke på toppen av oppmerksomhet enda, men blant reiselivsekspertene er Norge kjent og respektert for naturen og bærekraft. Oppgaven i et reiselivsperspektiv

er å vekke interesse og bygge kjennskap, bygge kunnskap og gjøre opplevelser tilgjengelige.

Innovasjon Norge identifiserer fem trender som påvirker reiselivet. Det er ○

- Økonomi
- Demografi og urbanisering
- Klima ○ Data og teknologi ○ Verdier

Vi vil her spesielt trekke frem den voksende middelklasse i fremvoksende økonomier, en demografi der det i 2050 vil være flere eldre enn barn i verden, en urbanisering der 70 % av verdens befolkning vil bo i byer og en sunnhetsbølge. I disse gruppene er det mange med god råd og mange av disse vil søke mot en fritid / opplevelser som vekke oppsikt og som blir lagt merke til.

I dette perspektiv så har Kvitsøy har noen kvaliteter som det kan bygges på. Øygruppens plassering «på vei mot havet» gir grunnlag for å sette sammen opplevelser i samspillet mellom et øysamfunn og havet. Dette vil være interessant for internasjonale turisme.

Innovasjon Norge anbefaler blant annet å stimulere kunde drevet innovasjon i opplevelser og tematiske produkter, arbeide for en tydelig differensiering og stimulere til bærekraft. Tematiske produkter kan for eksempel være i tilknytning til marin virksomhet.

Noen muligheter for fremtidige aktiviteter innen reiseliv og opplevelser kan være:

- Besøkssenter for marin oppdrettsvirksomhet. Hummermuseet på Grønningen som ble gjenåpnet i 2013, kan være et utgangspunkt. ○ Besøkssenter for undersjøiske tunneller ○ Kystkultursenter ○ Opplevelser for cruise-turister
- Sambrukssted for formidling i form av lokaler for opplærings- og kursvirksomhet
- Hotel og turistsenter med havfiske ○ Anløpshavn for Hurtigruten
- Dykkesenter
- Bobilcamp på sørsiden av tidligere Nordkring anlegget med aktivitetsrom som sandvolleybane, terrengsykkelbane, dykkeplass osv
- Maritim leirskole ○ Marina og småbåthavn ○ Økoturisme
- Spa
- Helse og rehabiliteringssenter

9. Kilder:

- Cowi, 2012, «Fra deponi til nytt landskap i havgapet – en mulighetsstudie for Kvitsøy E39 Rogfast, RAP 602 | 2012» ○ Cowi, 2013, «Fra deponi til nytt landskap i havgapet II – en mulighetsstudie for Krågåy, E39 Rogfast, RAP 605 | 2013» ○ Cowi, 2013, «Framtidsverksted Kvitsøy»

- Asbjørn Bergheim, IRIS, 2013, «Revidert havbruksplan for Kvitsøy»
- Rogaland fylkeskommune, 2011, «Regionalplan for næringsutvikling i Rogaland 2011 – 2020»
- Rogaland fylkeskommune, 2012, «Fylkesdelplan for kystsonen i Rogaland»
- Kvitsøy kommune, 2013, «Forslag til planprogram for områdeplan for Krågøy og Hestholmen med tilleggende områder i sjø»
- SSB, statistikk
- Karl A. Almås, SINTEF Fiskeri og havbruk AS, 2013, «Sjømat kan gi Norge et nytt haveventyr», frokostmøte i Bergen Næringsråd 23. januar 2013
- SafeNet, 2014, Database som vedlikeholdes av Kystverket
- Per- Arne Tuftin, Innovasjon Norge, 2010, «Reiseliv mot 2020», presentasjon på SlideShare
- Sigrid Oterholm Hoem og Margrethe Helgebostad, Innovasjon Norge, 2014, presentasjon på SlideShare
- Drengstig, A., E. Helland, J.E. Jenssen, P. Aanonsen, A. Reime, A. Bergheim & M. Bergslien (2013). Potensial for etablering av en AkvaPark i Rogaland – fremdrift gjennom delt kunnskap og samlokalisering for å skape konkurransefortrinn. BluePlanet rapport 02/2013.